

UOT: 617.7:616-057

Qurbanova M.H.

“BİBİHEYBƏT” GƏMİ TƏMİRİ ZAVODU İŞÇİLƏRİNDƏ GÖZ XƏSTƏLİKLƏRİNİN RİSKİ VƏ STRUKTURU*Azərbaycan Tibb Universiteti, Oftalmologiya kafedrası, Bakı şəh., AZ1022, Səməd Vurgun küç. 167***XÜLASƏ**

Məqsəd - “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunda fərqli peşə fəaliyyəti ilə məşğul olan mütəxəssislərdə göz xəstəliklərinin yayılma səviyyəsini, nozoloji strukturunu və riskini qiymətləndirmək.

Material və metodlar

Tədqiqat üçün ilkin material kimi 2021-ci ildə “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunda çalışan 1161 nəfərin dövrü tibbi profilaktiki müayinəsinin məlumat bazası istifadə olunmuşdur. Müayinə olunanlar peşə fəaliyyətinə görə qruplaşdırılmışdır: hər qrupda aşkar edilmiş göz xəstəliklərinin tezliyi 1000 nəfərə görə hesablanmış, göstəricinin 95% etibarlılıq intervalı (Eİ) müəyyən edilmişdir ($t=1,96$ olmaq şərti ilə). Göz xəstəliklərinin riski nisbi riskin göstəricilərinə görə qiymətləndirilmişdir.

Nəticə

Göz xəstəliklərinin tezliyi $250,6 \pm 21,9\%$ (nəzarət qrupu) ilə $759,3 \pm 58,2\%$ (elektrik qaynaqçıları) intervalında dəyişir. Nəzarət qrupu ilə müqayisədə göz xəstəliklərinin tezliyinin statistik əhəmiyyətli yüksək səviyyəsi ($p \leq 0,05$) boru çəkənlərdə ($585,7 \pm 58,8\%$), çilingərlərdə

($504,3 \pm 46,2\%$), dülgərlərdə ($673,1 \pm 65,1\%$), elektriklərdə ($465,4 \pm 49,6\%$), gövdə təmirçilərində ($729,2 \pm 45,4\%$), maşinistlərdə ($600,0 \pm 126,5\%$), mexaniklərdə ($550,0 \pm 111,2\%$), qaynaqçılarda ($759,3 \pm 58,2\%$), rəngsazlarda ($568,0 \pm 44,3\%$) qeydə alınmışdır. Mütləq riskin səviyyəsinə görə birinci dörd yeri ardıcılıqla qaynaqçılar, gövdə təmirçiləri, dülgərlər və maşinistlər tuturlar.

Yekun

“Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodu işçiləri arasında göz xəstəliklərinin tezliyi $402,2 \pm 14,4\%$ (95% etibarlılıq intervalı $373,4\% - 431,0\%$) səviyyəsindədir. İşçilərin peşəsindən asılı olaraq göstəricilər geniş intervalda dəyişir $227,3\% - 759,3\%$. Göz xəstəliklərinin strukturunda əsas yerləri refraksiya və akkomodasiya pozğunluqları ($62,3\%$), konyunktivanın xəstəlikləri ($17,6\%$) tuturlar. Peşə fəaliyyəti ilə bağlı göz xəstəliklərinin nisbi riski $0,907$ (95% etibarlılıq intervalı $0,129 - 1,683$) – $3,029$ (95% etibarlılıq intervalı $2,849\% - 3,209\%$) intervalında olmuşdur. Peşə risk amilinin həssaslığı ($0,049 - 0,42$) zəifdir, spesifikliyi isə çox yüksəkdir ($0,835 - 0,980$).

Açar sözlər: *gəmi təmiri zavodu, risk, struktur, göz xəstəlikləri*

Курбанова М.Г.

РИСК И СТРУКТУРА ПАТОЛОГИИ ОРГАНА ЗРЕНИЯ У РАБОТНИКОВ СУДОРЕМОНТНОГО ЗАВОДА «БИБИ-ЭЙБАТ»**РЕЗЮМЕ**

Цель – оценить уровень распространенности, нозологическую структуру и риск глазных заболеваний у специалистов, занимающихся различными видами профессиональной деятельности на судоремонтном заводе «Бибби-эйбат».

Материалы и методы

В качестве исходного материала для исследования использовалась база данных 1161 работника судоремонтного завода «Бибби-эйбат» за 2021 год. Обследуемых группировали по профессиональ-

ной деятельности: в каждой группе рассчитывали частоту выявленных патологий органа зрения на 1000 человек и определяли 95% доверительный интервал (ДИ) показателя (при условии $t=1,96$). Риск глазных заболеваний оценён по характеристикам относительного риска.

Результаты

Патология органа зрения колебалась в интервале от $250,6 \pm 21,9\%$ (контрольная группа) до $759,3 \pm 58,2\%$ (сварщики). По сравнению с контрольной группой статистически значимый высокий уровень частоты патологий органа зрения ($p \leq 0,05$) выявлен у трубопроводчиков ($585,7 \pm 58,8\%$), слесарей ($504,3 \pm 46,2\%$), плотников ($673,1 \pm 65,1\%$), электриков ($465,4 \pm 49,6\%$), ремонтников корпуса корабля ($729,2 \pm 45,4\%$), машинистов ($600,0 \pm 126,5\%$), механиков ($550,0 \pm 111,2\%$), сварщиков ($759,3 \pm 58,2\%$) и у маляров ($568,0 \pm 44,3\%$). По размеру как абсолютного, так

и относительного рисков первые 4 места последовательно занимают сварщики, ремонтники корпуса корабля, плотники и машинисты.

Заключение

У работников Судоремонтного Завода «Биби-Эйбат» патология органа зрения составляет $402,2 \pm 14,4\%$ (95% доверительный интервал $373,4\% - 431,0\%$), в зависимости от профессии колебалась в интервале $227,3 - 759,3\%$.

Основное место в ее структуре занимают нарушения рефракции и аккомодации (62,3%), заболевания конъюнктивы (17,6%). Относительный риск глазных болезней, связанных с профессиональной деятельностью, колеблется от 0,907 (95% доверительный интервал $0,129\% - 1,683\%$) до 3,029 (95% доверительный интервал $2,849\% - 3,209\%$). Чувствительность относительного риска (0,049-0,42) низка, а специфичность (0,835-0,980) высока.

Ключевые слова: судоремонтный завод, риск, структура, глазные болезни

Gurbanova M.H.

THE RISK AND STRUCTURE OF THE ORGAN OF VISION PATHOLOGIES THE WORKERS OF THE BIBI-EYBAT SHIP REPAIR YARD

SUMMARY

Purpose – to assess the risk of eye pathologies among employees of the Bibiheybat Ship Repair Yard depending on their profession.

Materials and methods

Materials of complex prophylactic examinations of 1161 employees during 2021 year by ophthalmologist have been used. Examined patients were grouped by their professional activity: the frequency of detected eye diseases per 1000 people was calculated in each group and the 95% confidence interval (CI) of the indicator was determined (assuming $t=1.96$). The risk of eye diseases was assessed according characteristics of relative risk.

Results

The morbidity rate of eye diseases changed within the interval of $250.6 \pm 21.9\%$ (the control group) and $759.3 \pm 58.2\%$ (welders). A statistically significant high incidence of eye diseases ($p \leq 0.05$) in comparison with the control group was found in pipeline workers ($585.7 \pm 58.8\%$), locksmiths ($504.3 \pm 46.2\%$), carpenters ($673.1 \pm 65.1\%$),

electricians ($465.4 \pm 49.6\%$), ship hull repairmen ($729.2 \pm 45.4\%$), machinists ($600.0 \pm 126.5\%$), mechanics ($550.0 \pm 111.2\%$), welders ($759.3 \pm 58.2\%$) and painters ($568.0 \pm 44.3\%$). The first 4 places are successively occupied by welders, ship hull repairers, carpenters and machinists, in terms of both absolute and relative risks.

Conclusion

The morbidity rate of eye diseases among employees of Bibiheybat Ship Repair Yard was $402.2\% \pm 14.4\%$ (95% CI $373.4 - 431.0\%$), the indicator changes within the interval $227.3 - 759.3\%$ depending on profession. The refraction and accommodation disorders (62.3%), conjunctival diseases (17.6%) occupy main places in the structure of morbidity rate. The relative risk of eye diseases due to the professional activity changes from 0.907 (95% confidence interval $0.129 - 1.683$) to 3.029 (95% confidence interval $2.849 - 3.209$). The sensitivity of relative risk is low (0.049-0.42), and specificity (0.835-0.980) is high.

Key words: shipyard, risk, structure, eye diseases

Görmə orqanı xarici mühitin, o cümlədən əmək şəraitinin fiziki, kimyəvi və bioloji amillərinə çox həssasdır. Peşə göz xəstəlikləri barədə ədəbiyyatda olan məlumatlar artıq təhsil proqramlarında və dərslərdə öz əksini tapmışdır [1]. Son illərdə şəkər istehsalında biokütlənin [2] təsirindən konyunktivit, işıq şüası ilə bağlı makulopatiyanın [3], ofis işçilərində quru göz sindromunun [4], radiasiya ilə bağlı kataraktanın [5-6] yaranması əsaslı dəlillərlə sübut olunmuşdur. Ayrı-ayrı müəssisələrdə fərqli peşə fəaliyyəti ilə bağlı göz xəstəliklərinin riski araşdırılır. Azərbaycanda neft-kimya sənayesində [7], lokomotiv deposunda [8], Rusiyada şaxtalarda [9], metallurjiyada [10-11], çörək istehsalında [12] çalışanlar arasında göz xəstəliklərinin əmək stajından asılı çoxalması müşahidə edilmişdir.

Əhali arasında geniş yayılmış makulanın degenerasiyasının [13] və qlaukomanın [14] peşə fəaliyyəti müddətində zərərli amillərin təsirindən intensivləşməsi sübut olunmuşdur. Ağır peşə xəstəliyi hesab edilən civə zəhərlənməsi fonunda görmə orqanının zədələnməsi qeydə alınmışdır [15]. Quru göz sindromunun peşə amillərindən asılılığı bir neçə tədqiqatda əsaslandırılmışdır [16-17, 4].

Sənayenin və nəqliyyatın ən mühüm sahəsi olan gəmiçilik sistemində çalışanlar arasında göz xəstəliklərinin risk ehtimalı ədəbiyyatda çox az əks olunmuşdur. Rus alimləri Arktikada və Saxalində dəniz mütəxəssislərində bir sıra göz xəstəliklərinin müşahidəsi barədə məlumatlar nəşr etdirmişdir [18-19].

Azərbaycan iqtisadiyyatının güclü şaxələrindən biri olan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyində göz xəstəliklərinin riski praktik araşdırılmışdır. Bu sistemdə zərərli peşə amilləri ilə diqqəti cəlb edən “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodudur.

Məqsəd - “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunda fərqli peşə fəaliyyəti ilə məşğul olan mütəxəssislərdə göz xəstəliklərinin yayılma səviyyəsini, nozoloji strukturunu və riskini qiymətləndirmək.

Material və metodlar

Tədqiqat üçün ilkin material kimi 2021-ci ildə “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunda çalışan 1161 nəfərin dövrü tibbi profilaktiki müayinəsinin məlumat bazası istifadə olunmuşdur. Müayinə olunanlar peşə fəaliyyətinə görə qruplaşdırılmışdır: boruçəkənlər 70, çilingərlər 117, dülgərlər 52, elektriklər 101, gövdə təmirçisi 96, kran maşinistləri 20, maşinistlər 15, mexaniklər 20, qaynaqçılar 54, rəngsazlar 125, takelajçılar 40, tornaçılar 22, mühəndislər 38, digər işçilər 391 nəfər. Hər qrupda aşkar edilmiş göz xəstəliklərinin tezliyi 1000 nəfərə görə hesablanmış göstəricinin 95% etibarlılıq intervalı (Eİ) müəyyən edilmişdir ($t=1,96$ olmaq şərti ilə). Peşə qrupları arasında göz xəstəliklərinin tezliyinə görə fərqin statistik əhəmiyyəti χ^2 meyarına əsasən qiymətləndirilmişdir. Statistik əhəmiyyətin kritik həddi $p=0,05$ götürülmüşdür. Göz xəstəliklərinin tezliyi ən aşağı səviyyədə olan qrup (digər işçilər) nəzarət (referent) qrupu kimi qəbul edilmiş və onunla müqayisədə əsas peşə qrupları üzrə göz xəstəliklərinin nisbi riski hesablanmışdır. Nisbi riski kompleks səciyyələndirmək üçün 4 sahəli cədvəl tərtib edərək müvafiq göstəricilər hesablanmışdır [20].

	Göz xəstəlikləri		
	Var	yox	Cəm
Zərərli amil olan peşə	a	b	(a+b)
Zərərli amil olmayan peşə	c	d	(c+d)
Cəm	(a+c)	(b+d)	

$$\text{Nisbi risk (RR)} = \frac{a}{a+b} \div \frac{c}{c+d};$$

$$\text{Mütləq risk (EER)} = a/a+b;$$

$$\text{Nisbi riskin standart xətası}$$

$$(S) = \sqrt{\left(\frac{1-a}{a+b}\right) \div a + \left(\frac{1-c}{c+d}\right) \div d}$$

$$\text{Nisbi riskin 95\% etibarlılıq intervalı (Cİ)}$$

$$=RR \pm 1,96 \cdot S$$

$$\text{Nisbi riskin azalması (RRR)} = 1-RR;$$

$$\text{Nisbi riskin fərqi (RD)} = \frac{a}{a+b} - \frac{c}{c+d}$$

$$\text{Həssaslıq (Se)} = \frac{a}{a+c}$$

$$\text{Spesifiklik (Sp)} = \frac{d}{b+d}$$

Alınan nəticələr və onların müzakirəsi

“Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodu işçilərində profilaktik tibbi müayinə zamanı aşkar edilmiş göz xəstəliklərinin tezliyi 1-ci cədvəldə əks olunmuşdur.

Göründüyü kimi, zavod üzrə işçilərin 1000 nəfərinə düşən göz xəstəliklərinin sayı $402,2 \pm 14,4$ olmuşdur (95% etibarlılıq intervalı $373,4 - 431,0\%$).

Cədvəl 1

“Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunun işçilərinin profilaktik müayinəsində aşkar edilmiş göz xəstəliklərinin tezliyi (1000 nəfərə)

Peşə qrupları	Müayinə olunanların sayı	Xəstəliklərin sayı	1000 nəfərə görə ($p \pm m$)	95% etibarlılıq intervalı
Boru çəkənlər	70	41	$585,7 \pm 58,8$	467,9 – 703,5
Çilingərlər	117	59	$504,3 \pm 46,2$	411,8 – 596,7
Dülgərlər	52	35	$673,1 \pm 65,1$	542,9 – 803,1
Elektriklər	101	47	$465,4 \pm 49,6$	366,1 – 564,6
Gövdə təmirçiləri	96	70	$729,2 \pm 45,4$	638,4 – 819,8
Kran maşinistləri	20	10	$500,0 \pm 111,8$	276,4 – 723,6
Maşinistlər	15	9	$600,0 \pm 126,5$	347,0 – 852,9
Mexaniklər	20	11	$550,0 \pm 111,2$	327,5 - 772,5
Qaynaqçılar	54	41	$759,3 \pm 58,2$	642,9 – 875,6
Rəngsazlar	125	71	$568,0 \pm 44,3$	479,4 – 656,6
Takelajçılar	40	15	$375,0 \pm 76,5$	221,9 – 528,1
Tornaçılar	22	5	$227,3 \pm 89,3$	48,6 – 405,9
Mühəndislər	38	10	$263,2 \pm 71,4$	120,3 – 406,0
Digər işçilər	391	98	$250,6 \pm 21,9$	206,8 – 294,5
Cəmi	1161	467	$402,2 \pm 14,4$	373,4 – 431,0

Göstəricinin nisbətən aşağı səviyyəsi tornaçılarda qeydə alınmışdır ($227,3 \pm 89,3\%$), amma onun 95% etibarlılıq intervalı çox genişdir ($48,6 - 405,9\%$). Xəstələnmə tezliyinin həm aşağı səviyyədə olması və 95% etibarlılıq intervalının çox dar olması (müvafiq olaraq $250,6 \pm 21,9\%$; 95% etibarlılıq intervalı $206,8 - 294,5\%$) digər işçiləri birləşdirən qrup üçün səciyyəvidir. Ona görə də bu qrupu nəzarət qrupu kimi qəbul etmək müqayisə üçün adekvatdır. Nəzarət qrupu ilə müqayisədə göz xəstəliklərinin tezliyinin statistik əhəmiyyətli yüksək səviyyəsi ($p \leq 0,05$) boru çəkənlərdə ($585,7 \pm 58,8\%$), çilingərlərdə ($504,3 \pm 46,2\%$), dülgərlərdə ($673,1 \pm 65,1\%$), elektriklərdə ($465,4 \pm 49,6\%$), gövdə təmirçilərində ($729,2 \pm 45,4\%$), maşinistlərdə ($600,0 \pm 126,5\%$), mexaniklərdə ($550,0 \pm 111,2\%$), qaynaqçılarda ($759,3 \pm 58,2\%$), rəngsazlarda ($568,0 \pm 44,3\%$)

qeydə alınmışdır. Göstəricinin səviyyəsi kran maşinistlərində ($500,0 \pm 111,8\%$), takelajçılarda ($375,0 \pm 76,5\%$), tornaçılarda ($227,3 \pm 89,3\%$), mühəndislərdə ($263,2 \pm 71,4\%$) bir-birindən və nəzarət qrupundan statistik əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənməmişdir.

Ayrı-ayrı peşə qruplarında göz xəstəliklərinin riskini səciyyələndirən göstəricilər 2-ci cədvəldə verilmişdir. Mütləq riskin səviyyəsinə görə birinci dörd yeri ardıcılıqla qaynaqçılar ($0,759$), gövdə təmirçiləri ($0,729$), dülgərlər ($0,673$) və maşinistlər ($0,6$) tuturlar. Nisbi riskinin yüksək səviyyəsi də bu peşə qruplarında müşahidə olunmuşdur. Əksər peşə qruplarında göz xəstəliklərinin nisbi riskinin etibarlılıq intervalının yuxarı səviyyəsi $2,0$ və daha çox olmuşdur.

**Bibiheybət gəmi təmiri və tikintisi zavodunun peşə qruplarında işçilərdə
göz xəstəlikləri riskinin kompleks səciyyələri**

Peşə qrupları	EER	RR	S	Cıaşağı	Cıyuxarı	RRR	RD	Se	Sp
Boru çəkənlər	0,586	2,337	0,113	2,112	2,557	1,337	0,335	0,295	0,910
Çilingərlər	0,504	2,012	0,105	1,806	2,217	1,012	0,254	0,376	0,835
Dülgərlər	0,673	2,685	0,109	2,471	2,899	1,685	0,422	0,263	0,945
Elektriklər	0,465	1,857	0,118	1,625	2,087	0,857	0,215	0,324	0,844
Gövdə təmirçiləri	0,729	2,909	0,080	2,752	3,066	1,909	0,479	0,417	0,918
Kran maşinistləri	0,5	1,995	0,229	1,545	2,444	0,995	0,249	0,093	0,967
Maşinistlər	0,6	2,394	0,217	1,968	2,818	1,394	0,349	0,084	0,980
Mexaniklər	0,55	2,194	0,208	1,783	2,603	1,194	0,299	0,101	0,970
Qaynaqçılar	0,759	3,029	0,092	2,849	3,209	2,029	0,509	0,295	0,958
Rəngsazlar	0,568	2,266	0,093	1,084	2,448	1,266	0,317	0,42	0,844
Takelajçılar	0,375	1,496	0,210	1,083	1,908	0,496	0,124	0,133	0,921
Tornaçılar	0,227	0,907	0,396	0,129	1,683	0,093	0,023	0,049	0,945
Mühəndislər	0,263	1,050	0,276	0,508	1,591	0,05	0,013	0,093	0,913
Zavod üzrə	0,402	1,605	0,062	1,483	1,726	0,605	0,152	0,829	0,297

Qeyd: EER - Mütləq risk; RR – Nisbi risk; S - Nisbi riskin orta xətası; Cİ - 95% etibarlılıq intervalı; RRR - Nisbi riskin azalması və ya çoxalması; RD –risklərin fərqi; Se - Həssaslıq; Sp - Spesifiklik

Nisbi riskin azalmasını (yəni onun səviyyəsini bir vahid azaltdıqda belə) qiymətləndirəndə yüksək risk (RRR) əsasən dülgərlərdə (1,685), gövdə təmirçilərində (1,909), qaynaqçılarda (2,029) müşahidə edilir.

Risklərin fərqi (RD) 0,013-0,509 intervalında olmuşdur. Müqayisə olunan peşə qruplarında göz xəstəliklərinin riskinin həssaslığı əksər qruplarda aşağı səviyyədədir ($\leq 0,100$, yəni 10%), onun ən yüksək səviyyəsi rəngsazlarda qeydə alınmışdır ($Se=0,42$ və ya 42%). Bütün əsas qruplarda göz xəstəliklərinin peşə ilə bağlılığının spesifikliyi çox yüksəkdir ($\geq 0,835$).

“Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunda işçilərin profilaktik müayinəsində aşkar olunmuş göz xəstəliklərinin üç ölçülü rubrikalar üzrə bölgüsü 3-cü cədvəldə əks olunmuşdur. Göründüyü kimi,

onların nozoloji tərkibində əsas yeri refraksiya və akkomodasiya anomaliyaları tuturlar (62,3%), ikinci yerdə konyunktivanın xəstəlikləridir.

Beləliklə, refraksiya və akkomodasiya anomaliyaları, konyunktiva patolojiyaları hesabına “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodu işçilərinin peşə qrupları arasında fərq yaranmışdır.

Novokuznetsk metallurjiya kombinatı işçiləri arasında göz xəstəliklərinin tezliyi 842,8‰ (onların 7,2%-i göz qapağı, 69,0%-i konyunktiva xəstəlikləri) olmuşdur [10]. Çörək istehsalı ilə məşğul olan işçilərdə aşkar olunmuş xəstəliklərin tezliyi (1381‰, o cümlədən 653‰ tor qişanın angiopatiyası, 366‰ vitreoxorioretinodistrofiya, 273‰ blefarokonyunktivit və sair) daha yüksəkdir [12]. Kemerovada şaxtada çalışanlarda göz xəstəliklərinin tezliyi 1165‰ (o cümlədən 344‰ refraksiya və akkomodasiya anomaliyaları, 267‰ xroniki blefarit, 120‰ katarakta və sair) təşkil etmişdir.

“Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodunun işçilərinin tibbi dövri profilaktik müayinəsində aşkar edilmiş göz xəstəliklərinin XBT-10-n rubrikalarına görə bölgüsü (%)

XBT -10 üzrə kodları	Xəstəliklərin rubrikaları	%
H00 – H05	Göz qapağının, göz yaşı yollarının və göz yuvasının xəstəlikləri	1,9
H10 – H13	Konyunktivanın xəstəlikləri	17,6
H16-H18	Buynuz qişanın xəstəlikləri	1,1
H15	Skleranın xəstəlikləri	1,3
H25 – H28	Büllurun xəstəlikləri	1,1
H30 – H31	Damarlı və tor qişanın xəstəlikləri	2,8
H43	Şüşəvari cismin xəstəlikləri	0,2
H46	Görmə sinirinin xəstəlikləri	0,2
H40-H42	Qlaukoma və qlaukomaya şübhə	0,4
H52	Refraksiya və akkomodasiya anomaliyaları	62,3
H53	Görmə pozğunluqları	1,3
	Digər xəstəliklər	7,9
	Göz travmalarının nəticələri	1,9
	Cəmi	100,0

Azərbaycanda lokomotiv maşinistlərində aşkar olunmuş göz xəstəliklərinin tezliyi 836% (o cümlədən 613% refraksiya və akkomodasiya anomaliyaları, 125% büllur xəstəlikləri, 98% angiopatiyalar və sair) olmuşdur [8]. Bizim müşahidəmizdə “Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodu işçilərində göz xəstəliklərinin tezliyi (402,2±14,4% cəmi, 759.3±58,2% qaynaqçılarda, 729,2±45,4% gövdə təmirçilərində) nisbətən azdır. Qeyd etdiyimiz mənbələrdə peşə qrupları ayırd edilməsə də, nəzarət qrupu ilə müqayisədə iki dəfəyə qədər çox göz xəstəliyinin aşkar olunduğu göstərilir. Bizim müşahidəmizdə bütün peşə qruplarının məlumatları alınmış və onların nəzarət qrupu ilə müqayisəsi əsasında nisbi riskin səviyyəsi müəyyən olunmuşdur. Nisbi riskin səviyyəsi ≤1,050 (tornaçı və mühəndislər) ilə 3,029 (qaynaqçılar) intervalında olmuşdur. Aldığımız nəticələrin üstünlüyü ondadır ki, ilk dəfə göz xəstəliklərinin peşədən asılı riskinin kompleks səciyyəsi verilmişdir (nisbi riskinin 95% etibarlılıq intervalı, risklərin fərqi, həssaslığı və spesifikliyi).

Yekun

“Bibiheybət” Gəmi Təmiri Zavodu işçiləri arasında profilaktik müayinələr zamanı aşkar edilmiş göz xəstəliklərinin tezliyi 402,2±14,4% (95% etibarlılıq intervalı 373,4 - 431,0%) səviyyəsindədir, onun strukturunda əsas yerləri refraksiya və akkomodasiya pozğunluqları (62,3%), konyunktivanın xəstəlikləri (17,6%) tuturlar;

İşçilərin peşəsindən asılı göz xəstəliklərinin tezliyi geniş intervalda dəyişir (227,3±89,3% tornaçılarda, 759,3±58,2% qaynaqçılarda) və nəzarət qrupunun göstəricisindən statistik əhəmiyyətli dərəcədə yüksəkdir.

Peşə fəaliyyəti ilə bağlı göz xəstəliklərinin nisbi riski 0,907 (95% etibarlılıq intervalı 0,129-1,683) - 3,029 (95% etibarlılıq intervalı 2,849-3,209) intervalında dəyişir.

Peşə risk amilinin həssaslığı (0,049-0,42) zəifdir, spesifikliyi isə çox yüksəkdir (0,835-0,980).

ƏDƏBİYYAT:

1. Бабанов, С.А. Профессиональные заболевания органа зрения, связанные с воздействием физических факторов // Клиническая офтальмология, – 2015. №16(2), – с.89.

2. Matsuda, M. Occupational effect of sugarcane biomass burning on the conjunctival mucin profile of harvest workers and residents of an adjacent town. A Brazilian panel study / M.Matsuda, A.Braga, M.V.Marquezini [et.al.] // *Exp.Eye Res.*, – 2020, – p.190. 107889.
3. Martin-Moro, G. Maculopathia fótica: revision de la literatura (II). Photic maculopathy: A review of the literature (II) / G.Martin-Moro, H.Verdejo, Z.Gallardo [et al.] // *Archives de la Sociedad Espanola de Ophthalmologic*, – 2018. 93, №11, – p. 542-550.
4. Shimazaki, J. A prospektive, randomized trial of two mucin sekretogogues for the treatment of dry eye syndrome / J.Shimazaki, D.Seika, M.Saga [et al.] // *Sci. Rep.*, – 2017. Nov; 9. 7(1), – p.15210.
5. Peled, A. Ionizing radiation and the risk for cataract and lens opacities / A.Peled, S.Moshe, G.Chodick [et al.] // *Harefuah.*, – 2018. 157(10), – p.650-654.
6. Okuno, T. Cataract Formation by Near-infrared Radiation in Rabbits / T.Okuno, M.Kojima, S.Yamaguchi-Sekino [et al.] // *Photochem. Photobiol.*, – 2021. 97(2), – c.372-376.
7. Агаева, Ф.А. Патология органа зрения нефтехимической промышленности (обзор литературы) // *Офтальмология*, – 2017. 2(24), – с.112-116.
8. Гусейнова, В.Г. Распространённость глазных болезней среди локомотивных машинистов в зависимости от исходного состояния органа зрения на этапе профотбора / В.Г.Гусейнова, А.Д.Рзаева, К.Ф.Агаева [и др.] // *Актуальные проблемы транспортной медицины*, – 2021. 1(63), – с.47-54.
9. Аксененко, А.В., Громакина Е.В. Офтальмология у шахтёров // *Современные проблемы науки и образования*, – 2019. 3. <https://science-education.ru/ru/article/view/id/28833>.
10. Онищенко, А.Л. Патология органа зрения у металлургов / А.Л.Онищенко, А.В.Колбаско, М.А.Мельниченко [и др.] // *Офтальмология*, – 2018. 15, №4, – с.492-497.
11. Онищенко, А.Л. Частота, структура особенности у металлургов / А.Л.Онищенко, А.В.Колбаско, М.А.Мельниченко [и др.] // *Вестник офтальмологии*, – 2013. №3, – с.58-62.
12. Хлюстова, Л.В. Характеристика состояния органа зрения основных профессиональных групп хлебопекарного производства // *Вестник Волг. ГМУ*, – 2011. 3(39), – с.69-71.
13. Modenese, A., Gobba F. Macular degeneration and occupational risk factors: a systematic review // *International Archives of Occupational and Environmental health*, – 2019. 92, – p.1-11.
14. Vennam, S. Heavy metal toxicity and the etiology of glaucoma / S.Vennam, S.Georgoulas, A.Khawaja [et al.] // *Eye*, – 2020. 34, – p.129-137.
15. Canadas, P. Ocular surface pathology in patients suffering from mercury intoxication / P.Canadas, Y.Lantigua, A.Enriquez-de-Salamanca [et al.] // *Diagnostics*, – 2021. 11, – p.1326.
16. Bazeer, S. The relationship between occupation and dry eye / S.Bazeer, N.Jansonius, H.Snuider [et al.] // *Ocul. surf.*, – 2019. 17(3), – p.484-490.
17. Анисимова, С.Г. Роль возрастных, профессиональных, экологических факторов в развитии патологии слезного аппарата глаза, в частности, синдрома «сухого глаза» / С.Г.Анисимова, Н.К.Мазина, Т.В.Абрамова [и др.] // *Вятский медицинский вестник*, – 2016. 1(49), – с.46-52.
18. Вагин, В.А. О профессиональной непригодности моряков // *Здравоохранение Российской Федерации*, – 2017. 61(3), – с.161-165.

19. Разлетова, А.Б. Гигиеническая оценка особенностей трудовой деятельности экипажа в условиях Арктики и нормативное обеспечение охраны здоровья моряков: проспективное исследование / А.Б.Разлетова, В.Н.Никитина, Г.Г.Ляжко [и др.] // Морская медицина, – 2022. 8, №3, – с.88-99.
20. Макарова, И.В. Статистический анализ медико-биологических данных и использованием пакетов статистических программ Statistica, SPSS, NCSS, SYSTAT // СПб., – 2012. – с.178.

Müəllif münaqişələrin (maliyyə, şəxsi, peşəkar və digər maraqları) olmamasını təsdiqləyir

Korrespondensiya üçün:

Qurbanova Mehri Həsənağa qızı, Azərbaycan Tibb Universitetinin Oftalmologiya kafedrasının assistenti

E-mail: meri_ophtalmolog@yahoo.com